Znak krzyża znała od czasów zamierzchłych większość kultur

Odmiany słynnego symbolu

Krzyż jako znak symboliczny znała od zamierzchłych czasów większość kultur. U najstarszych ludów krzyż był znakiem astronomicznym. Oznaczał słońce lub strony świata. Bardzo często używano też tego najprostszego znaku jako ornamentu. Chrześcijaństwo, którego stał się godłem, przejęło znaki ludów pierwotnych, najpierw jako tajemne symbole krzyża.

Wiedzieć trzeba, że w trzech pierwszych wiekach chrześcijaństwa właściwym znakiem krzyża posługiwano się tylko w wyjątkowych sytuacjach i to w tajemnicy. Powody tych zabiegów były dwa. Po pierwsze chrześcijanie, kierując się ostrożnością, ukrywali znak krzyża po to, aby świętych tajemnic wiary nie narazić na szyderstwo i profanację ze strony pogan. Drugą przesłanką była obawa przed narażeniem się na prześladowania.

Do VI wieku nie umieszczano na krzyżu wyobrażenia ciała Jezusa.

Czteroramienny krzyż wpisany w koło

Prorok Ezechiel (Ez 9,4) na rozkaz Boga kreślił znak tau na czołach tych, którzy zachowali wiarę. Ta symboliczna czynność - według nauki Ojców Kościoła - wskazuje na krzyż jako na znak odkupienia, pieczęć wybranych.

Mnisi nosili laski w kształcie tego właśnie krzyża. Na pamiątkę św. Antoniego Pustelnika nazywa się go również „krzyżem św. Antoniego".

Krzyż z uchwytem (egipski), zwany błędnie krzyżem Nilu

Krzyż ten, jako hieroglif egipski, oznacza „życie" albo „zapładnianie przez słońce". Linia pozioma z pętlą symbolizuje wschodzące słońce, pionowa zaś promień słońca. Na grobach Koptów, chrześcijańskich potomków egipcjan, często ryto ten znak, jako symbol krzyża.

Swastyka

To znak w postaci równoko symbol antysemickich organizacji. Od 1935 czarna swastyka w białym kole, na karmazynowym tle stała się flagą narodową hitlerowskich Niemiec.

Krzyż równoramienny albo grecki

Bywał wpisany w koło. Nawiązuje do przedchrześcijańskiego czteroramiennego krzyża w pisanego w koło.

Krzyż łaciński

Najbardziej znane ze wszystkich wyobrażeń krzyża. W większości kościołów chrześcijańskich symbolizuje on mękę i śmierć Jezusa Chrystusa, który przez krzyż odkupił wszystkich ludzi.

Krzyż św. Andrzeja

Św. Andrzej w kształcie litery X. Stąd też nazwa takiego wyobrażenia krzyża.

Krzyż ten odgrywał wielką rolę w rozwoju zarówno znaków umieszczanych na domostwach, znaków cechowych i granicznych, jak i stempli drukarskich.

Krzyż papieski

W odróżnieniu od krzyża arcybiskupiego dodano do niego trzecią belkę poprzeczną.

Krzyż prawosławny

Charakteryzuje go ukośna belka dolna wyobrażająca belkę, która służyła skazańcowi za podporę nóg.

Krzyż laskowany

Umieszczano go na monetach już w czasach Merowingów, dynastii panującej

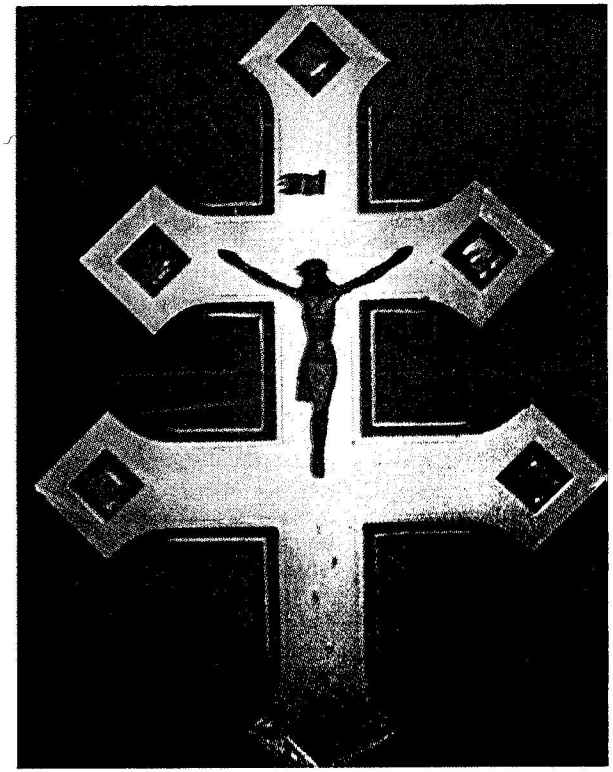

Krzyż zwany arcybiskupim albo patriarchalnym z Bazyliki Mariackiej w Gdańsku.

Fot. Adam Warżawa

mionami dużego krzyża miały przypominać pięć ran, które odniósł Jezus z ręki oprawców. Rycerze

Krzyż maltański

To biały krzyż o ośmiu rozwidleniach, symbol